

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

Σπάρτη: Η κοινωνία και το πολίτευμα

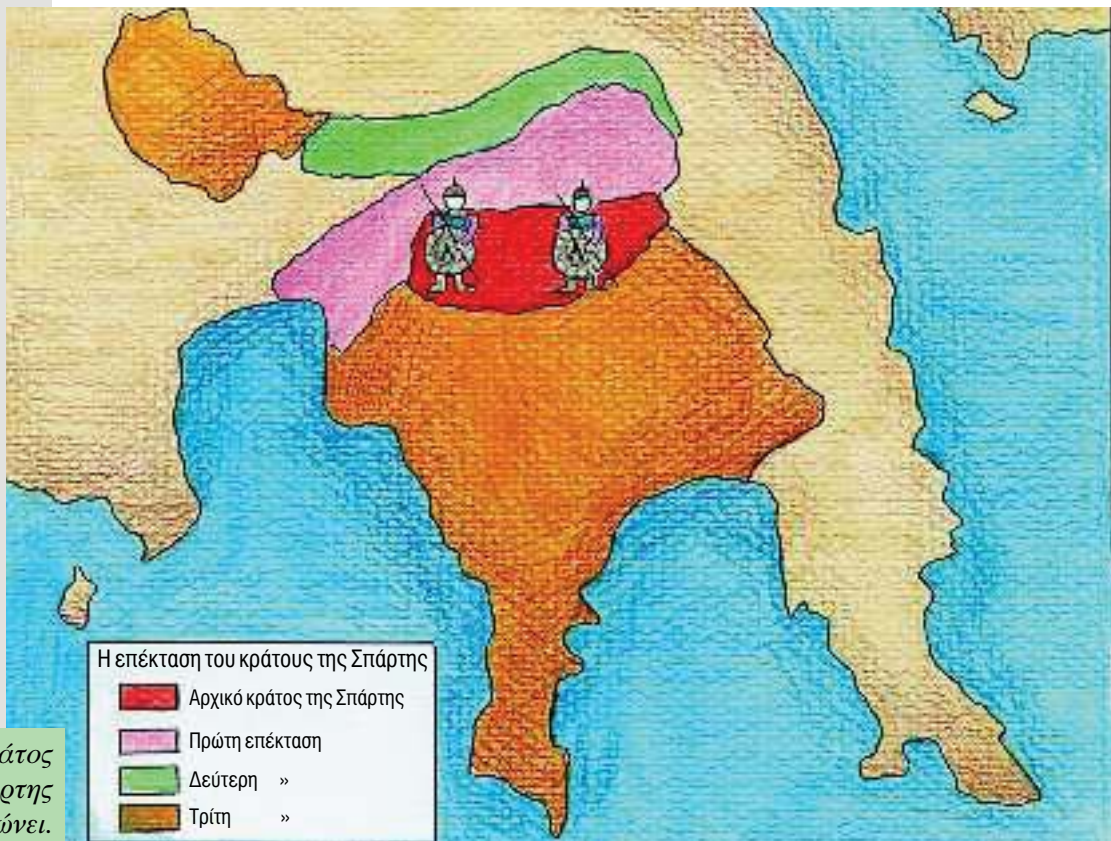
Οι Δωριείς κατέλαβαν τη Λακωνία και δημιούργησαν ισχυρό κράτος. Οι παλιοί κάτοικοι έγιναν είλωτες. Τη μεγαλύτερη εξουσία είχαν οι πέντε έφοροι. Στην Απέλλα, που ήταν η συνέλευση του λαού, οι Σπαρτιάτες έπαιρναν μεγάλες αποφάσεις.

οι Σπαρτιάτες: οι Δωριείς που κατέλαβαν τη Σπάρτη· αυτοί είχαν και τα περισσότερα δικαιώματα στην πόλη.

Οι Δωριείς κατέλαβαν τη Λακωνία και ίδρυσαν ένα ισχυρό κράτος με πρωτεύουσα τη Σπάρτη. Οι Σπαρτιάτες πήραν την εξουσία στα χέρια τους και μοίρασαν τη γη μεταξύ τους. Οι παλιοί κάτοικοι έγιναν δούλοι, είλωτες, που εργάζονταν στα κτήματα. Με το εμπόριο ασχολήθηκαν οι περίοικοι, που κατοικούσαν σε συνοικισμούς γύρω από τη Σπάρτη.

Το κράτος της Σπάρτης μεγάλωσε, αλλά η ζωή των ανθρώπων παρέμενε η ίδια. Οι νόμοι έγιναν πιο αυστηροί. Πάντα υπήρχε ο φόβος μήπως επαναστατήσουν οι είλωτες, οι οποίοι με τον καιρό είχαν γίνει πιο πολλοί από τους Σπαρτιάτες. Ο λόγος αυτός έκανε τους Σπαρτιάτες να γυμνάζονται καθημερινά και να ασχολούνται με πολεμικά έργα. Έπρεπε να είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν τον εχθρό μέσα στη Σπάρτη, αλλά

1. Το κράτος της Σπάρτης μεγαλώνει.

και έξω απ' αυτή, σε περιοχές που είχαν κατακτήσει.

Η Σπάρτη είχε δύο βασιλιάδες, οι οποίοι όμως δεν είχαν μεγάλη εξουσία. Όταν ξεσπούσε πόλεμος, γίνονταν αρχηγοί του στρατού. Πιο ισχυροί ήταν οι πέντε έφοροι: αυτοί διοικούσαν το κράτος.

Τα σοβαρά ζητήματα τα συζητούσαν στην Απέλλα και έπαιρναν τις κατάλληλες αποφάσεις. Στη συνέλευση αυτή έπαιρναν μέρος μόνο οι Σπαρτιάτες που ήταν πάνω από τριάντα χρόνων. Εκεί ανακοινώνονταν τα θέματα και οι Σπαρτιάτες έλεγαν τη γνώμη τους, αν συμφωνούσαν ή διαφωνούσαν.

οι περίοικοι:

οι Σπαρτιάτες με λιγότερα δικαιώματα, που κατοικούσαν σε συνοικισμούς έξω από τη Σπάρτη.

παράθεμα 1 Ο Ευρώτας και η Σπάρτη

2. Αποψη της σύγχρονης Σπάρτης με τον Ταΰγετο

Ο πρώτος βασιλιάς στη Λακωνία ήταν ένας ντόπιος, ο Λέλεγας. Από αυτόν οι παλιοί κατοικοι έγονταν Λέλεγες. Ο εγγονός αυτού, ο Ευρώτας, έφτιαξε ένα κανάλι στον κάμπο και έριξε τα νερά της περιοχής στη θάλασσα. Έτσι σχηματίστηκε το ποτάμι που πήρε το όνομά του. Ο Ευρώτας δεν είχε δικά του αγόρια και άφησε τη βασιλεία στο Λακεδαίμονα, τον άντρα της κόρης του, που ήταν γιος του Δία. Αυτός έδωσε το όνομά του στη χώρα και στους κατοίκους της. Μετά έχτισε μία πόλη που της έδωσε το όνομα της γυναίκας του, της Σπάρτης. Η πόλη αυτή μέχρι σήμερα ονομάζεται έτσι.

Παυσανίας, Λακωνικά, Ι (διασκευή)

παράθεμα 2

Οι Σπαρτιάτες στον πόλεμο

Ο βασιλιάς των Σπαρτιατών, πριν αρχίσει η μάχη, θυσίαζε μια κασίκα και έδινε εντολή σε όλους τους στρατιώτες να φορέσουν στεφάνια. Συγχρόνως ο ίδιος τραγουδούσε πολεμικό τραγούδι, ώστε η όψη τους να είναι σοβαρή και να προξενεί φόβο στους εχθρούς. Έτσι πήγαιναν στη μάχη με χαρά και ηρεμία, έχοντας ελπίδα και θάρρος. Ο βασιλιάς βάδιζε κατά του εχθρού έχοντας στο πλάι του έναν πολεμιστή που είχε κερδίσει στεφάνι σε Πανελλήνιους Αγώνες. Στις μάχες, όταν νικούσαν τους εχθρούς, τους καταδίωκαν τόσο μόνο όσο ήταν σίγουροι ότι τους νίκησαν. Θεωρούσαν ότι δεν ήταν σωστό οι γενναίοι πολεμιστές να χτυπούν με τα όπλα τους και να σκοτώνουν στρατιώτες που υποχωρούσαν και δεν πρόβαλλαν αντίσταση.

Πλούταρχος, Λυκούργος, 22 (διασκευή)

3. Σπαρτιάτες πολεμιστές

παράθεμα 3 **Τα δίδυμα που έγιναν βασιλιάδες**

Η γυναίκα του βασιλιά Αριστόδημου γέννησε δίδυμα αγόρια. Ο πατέρας τους μόλις που πρόλαβε να τα δει, γιατί αμέσως αρρώστησε και πέθανε. Τότε οι Σπαρτιάτες, σύμφωνα με τους νόμους τους, αποφάσισαν να κάνουν βασιλιά το μεγαλύτερο παιδί. Δεν ήξεραν όμως ποιο από τα δύο ήταν μεγαλύτερο, γιατί ήταν ολόγεια και είχαν το ίδιο ανάστημα. Τότε ρώτησαν τη μητέρα τους, αλλά και εκείνη τους είπε πως δεν μπορεί να τα ξεχωρίσει. Βέβαια η ίδια ήξερε πολύ καλά ποιο ήταν το μεγαλύτερο, αλλά ήθελε να βασιλέψουν και τα δύο. Οι Λακεδαιμόνιοι βρέθηκαν σε δύσκολη θέση, γι' αυτό έστειλαν στους Δελφούς να ρωτήσουν πώς θα λύσουν το πρόβλημα. Η Πυθία τους διέταξε τότε να κάνουν βασιλιάδες και τα δυο παιδιά, αλλά να τιμούν πιο πολύ το μεγαλύτερο.

Ηρόδοτος, Ιστορία, Ζ', 52 (διασκευή)

4. Χάλκινο άγαλμα Σπαρτιάτη πολεμιστή με ξίφος
(Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο)

1. Πώς ήταν χωρισμένη η κοινωνία της Σπάρτης ;
2. Ποιοι μπορούσαν να πάρουν μέρος στις συζητήσεις που γίνονταν στην Απέλλα; Γιατί πιστεύεις ότι δεν επιτρεπόταν να συμμετέχουν όλοι;